

ΛΟΥΚΙΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

ΜΗΤΗΡ ΚΑΙ ΦΙΛΙΝΝΑ

3.1 ΜΗΤΗΡ

Ἐμάνης, ὦ Φίλινα, ἦ τί ἔπαθες ἐν τῷ ξυμποσίῳ χθές; ἦκε γὰρ παρ' ἐμέ Δίφιλος ἔωθεν δακρύων καὶ διηγῆσατό μοι ἃ ἔπαθεν ὑπὸ σοῦ· μεμεθύσθαι γάρ σε καὶ ἐς τὸ μέσον ἀναστᾶσαν ὀρχήσασθαι αὐτοῦ διακωλύοντος καὶ μετὰ ταῦτα φιλῆσαι Λαμπρίαν τὸν ἐταῖρον αὐτοῦ, καὶ ἐπεὶ ἐχαλέπηνέ σοι, καταλιποῦσαν αὐτὸν ἀπελθεῖν πρὸς τὸν Λαμπρίαν καὶ περιβαλεῖν ἐκεῖνον, ἑαυτὸν δὲ ἀποπνίγεσθαι τούτων γιγνομένων. ἀλλ' οὐδὲ τῆς νυκτός, οἶμαι, συνεκάθευδες, καταλιποῦσα δὲ δακρύνοντα μόνη ἐπὶ τοῦ πλησίον σκίμποδος κατέκεισο ἄδουσα καὶ λυποῦσα ἐκεῖνον.

Ἐμάνης, ὦ Φίλινα,
ἦ τί ἔπαθες ἐν τῷ ξυμποσίῳ χθές;
ἦκε γὰρ παρ' ἐμέ Δίφιλος ἔωθεν δακρύων
καὶ διηγῆσατό μοι ἃ ἔπαθεν ὑπὸ σοῦ·
μεμεθύσθαι γάρ σε
καὶ ἐς τὸ μέσον ἀναστᾶσαν ὀρχήσασθαι
αὐτοῦ διακωλύοντος
καὶ μετὰ ταῦτα φιλῆσαι Λαμπρίαν τὸν ἐταῖρον αὐτοῦ,
καὶ ἐπεὶ ἐχαλέπηνέ σοι,
καταλιποῦσαν αὐτὸν ἀπελθεῖν πρὸς τὸν Λαμπρίαν
καὶ περιβαλεῖν ἐκεῖνον,
ἑαυτὸν δὲ ἀποπνίγεσθαι τούτων γιγνομένων.
ἀλλ' οὐδὲ τῆς νυκτός, οἶμαι, συνεκάθευδες,
καταλιποῦσα δὲ δακρύνοντα
μόνη ἐπὶ τοῦ πλησίον σκίμποδος κατέκεισο
ἄδουσα καὶ λυποῦσα ἐκεῖνον.

σκίμποδες, -οδος (ὅ): μικρὰ κλίνη, ἐφ' ἧς δύνασαι ἡσυχάζειν καὶ καθεύδειν

3.2 ΦΙΛΙΝΝΑ

Τὰ γὰρ αὐτοῦ σοι, ὦ μήτηρ, οὐ διηγήσατο · οὐ γὰρ ἂν συνηγόρευες αὐτῷ ὑβριστῆ ὄντι, ὃς ἐμοῦ ἀφέμενος ἐκοινολογεῖτο Θαΐδι τῆ Λαμπρίου ἑταίρα, μηδέπω ἐκείνου παρόντος · ἐπεὶ δὲ χαλεπαίνουσαν εἶδέ με καὶ διένευσα αὐτῷ οἷα ποιεῖ, τοῦ ὠτὸς ἄκρου ἐφαψάμενος ἀνακλάσας τὸν ἀυχένα τῆς Θαΐδος ἐφίλησεν οὕτω προσφυῶς, ὥστε μόλις ἀπέσπασε τὰ χεῖλη, εἴτ' ἐγὼ μὲν ἐδάκρυον, ὁ δὲ ἐγέλα καὶ πρὸς τὴν Θαΐδα πολλὰ πρὸς τὸ οὔς ἔλεγε κατ' ἐμοῦ δηλαδή, καὶ ἡ Θαΐς ἐμειδίασε βλέπουσα πρὸς ἐμέ. ὡς δὲ προσιόντα ἤσθοντο τὸν Λαμπρίαν καὶ ἐκορέσθησάν ποτε φιλοῦντες ἀλλήλους, ἐγὼ μὲν ὅμως παρ' αὐτὸν κατεκλίθην, ὡς μὴ καὶ τοῦτο προφασίζοιτο ὕστερον, ἡ Θαΐς δὲ ἀναστᾶσα ὠρχήσατο πρώτη ἀπογυμνοῦσα ἐπὶ πολὺ τὰ σφυρὰ ὡς μόνη καλὰ ἔχουσα, καὶ ἐπειδὴ ἐπαύσατο, ὁ Λαμπρίας μὲν ἐσίγα καὶ εἶπεν οὐδέν, Δίφιλος δὲ ὑπερεπήνει τὸ εὐρυθμον καὶ τὸ κεχορηγημένον, καὶ ὅτι εὖ πρὸς τὴν κιθάραν ὁ πούς καὶ τὸ σφυρὸν ὡς καλὸν καὶ ἄλλα μυρία, καθάπερ τὴν Καλάμιδος Σωσάνδραν ἐπαινῶν, ἀλλ' οὐχὶ Θαΐδα, ἦν καὶ σὺ οἶσθα συλλουομένην ἡμῖν οἷα ἐστί. Θαΐς δὲ οἷα καὶ ἔσκωψεν εὐθύς ἐς ἐμέ · Εἰ γάρ τις, ἔφη, μὴ αἰσχύνεται λεπτὰ ἔχουσα τὰ σκέλη, ὀρχήσεται καὶ αὐτὴ ἐξαναστᾶσα. τί ἂν λέγοιμι, ὦ μήτηρ ; ἀνέστην γὰρ καὶ ὠρχησάμην. ἀλλὰ τί ἔδει ποιεῖν ; ἀνασχέσθαι καὶ ἐπαληθεύειν τὸ σκῶμμα καὶ τὴν Θαΐδα ἔαν τυραννεῖν τοῦ συμποσίου ;

Τὰ γὰρ αὐτοῦ σοι, ὦ μήτερ, οὐ διηγῆσατο ·
 οὐ γὰρ ἂν συνηγόρευες αὐτῷ ὑβριστῆ ὄντι,
 ὅς ἐμοῦ ἀφέμενος ἐκοινολογεῖτο Θαΐδι τῆ Λαμπρίου ἑταίρα,
 μηδέπω ἐκείνου παρόντος ·
 ἐπεὶ δὲ χαλεπαίνουσαν εἶδέ με
 καὶ διένευσα αὐτῷ οἷα ποιεῖ,
 τοῦ ὠτὸς ἄκρου ἐφαψάμενος
 ἀνακλάσας τὸν αὐχένα τῆς Θαΐδος ἐφίλησεν
 οὕτω προσφυῶς, ὥστε μόλις ἀπέσπασε τὰ χεῖλη,
 εἶτ' ἐγὼ μὲν ἐδάκρυον, ὃ δὲ ἐγέλα
 καὶ πρὸς τὴν Θαΐδα πολλὰ πρὸς τὸ οὓς ἔλεγε κατ' ἐμοῦ δηλαδὴ,
 καὶ ἡ Θαῖς ἐμειδίασε βλέπουσα πρὸς ἐμέ.
 ὡς δὲ προσιόντα ἦσθοντο τὸν Λαμπρίαν
 καὶ ἐκορέσθησάν ποτε φιλοῦντες ἀλλήλους,
 ἐγὼ μὲν ὅμως παρ' αὐτὸν κατεκλίθην,
 ὡς μὴ καὶ τοῦτο προφασίζοιτο ὕστερον,
 ἡ Θαῖς δὲ ἀναστᾶσα ὠρχήσατο πρώτη
 ἀπογυμνοῦσα ἐπὶ πολὺ τὰ σφυρὰ
 ὡς μόνη καλὰ ἔχουσα,
 καὶ ἐπειδὴ ἐπαύσατο, ὃ Λαμπρίας μὲν ἐσίγα καὶ εἶπεν οὐδέν,
 Δίφιλος δὲ ὑπερεπήνει τὸ εὐρυθμον καὶ τὸ κεχορηγημένον,
 καὶ ὅτι εὔ πρὸς τὴν κιθάραν ὃ πούς
 καὶ τὸ σφυρὸν ὡς καλὸν καὶ ἄλλα μυρία,
 καθάπερ τὴν Καλάμιδος Σωσάνδραν ἐπαινῶν, ἀλλ' οὐχὶ Θαΐδα,

συναγορεύω τινί (ἀγορευ- / ἀγορευσ-) : ἀπολογίαν
 λέγω ὑπέρ τινος
 ἀφίεμαί τινος : λείπω τινά
 ἐφάπτομαί τινος (ἀπτ-/ ἀψ-) : λαμβάνω τι καὶ
 κατέχω τῆ χειρί
 ἀνακλάω τι (κλα- / κλασ-) : τείνω εἰς τὸ ὀπίσω καὶ
 μόλις ῥήγνυμι
 προσφυῶς : πλησίον, ἐγγύς
 ἀποσπάω (σπα- / σπασ-) : αἰρῶ βιαίως
 κορέννυμι (κορενν- / κορεσ-) : χαίρω καθ' ὑπερβολήν,
 οὐδὲ βούλομαι οὐδὲν ἔτι
 προφασίζομαι τι (φασίζ- / φασίσ-) : χρῶμαι τινὶ
 ὥσπερ ἀληθεῖ μὲν ὄντι, ψεύδει δὲ ὄντι
 τὰ σφυρὰ, -ῶν : μέρος τοῦ σώματος ἄνω τοῦ ποδός
 χορηγῶ (χορηγ- / χορηγησ-) : ἡγεῖσθαι τοῦ χοροῦ,
 εἶναι χορηγός
 λεπτός, -ή, -όν : οὐ μέγας, στενός
 τὰ σκέλη, -ῶν : τὰ τοῦ σώματος μέλη, οἱ βραχίονες
 καὶ οἱ μηροί
 σκῶμμα, -ατος (τὸ) : τὸ κακὸν λεγόμενον πρὸς τινα,
 λοιδορία, μῶμος, γελοῖόν τι

ἦν καὶ σὺ οἶσθα συλλουομένην ἡμῖν οἷα ἐστί.

Θαῖς δὲ οἷα καὶ ἔσκωπεν εὐθύς ἐς ἐμέ ·

Εἰ γάρ τις, ἔφη, μὴ αἰσχύνεται λεπτὰ ἔχουσα τὰ σκέλη,
ὀρχήσεται καὶ αὐτὴ ἐξαναστᾶσα.

τί ἂν λέγοιμι, ὦ μήτηρ ; ἀνέστην γὰρ καὶ ὠρχησάμην.

ἀλλὰ τί ἔδει ποιεῖν ; ἀνασχέσθαι καὶ ἐπαληθεύειν τὸ σκῶμμα
καὶ τὴν Θαΐδα ἔαν τυραννεῖν τοῦ συμποσίου ;

Lucien, *Œuvres*, trad. É. Chambry, rev. A. Billault & É. Marquis (2015)

1.– LA MÈRE. —

Es-tu devenue folle, Philinna ? Qu'est-ce qui t'a passé par la tête au dîner d'hier ? Diphilos est venu me trouver ce matin tout en pleurs et il m'a raconté ce que tu lui as fait. Tu t'es enivrée ; tu t'es levée, tu t'es avancée au milieu de la salle, et tu t'es mise à danser, malgré sa défense, après quoi, tu as donné un baiser à Lamprias, son camarade, et, comme Diphilos t'en témoignait son dépit, tu l'as laissé là pour aller près de Lamprias, à qui tu as passé le bras autour du cou. À te voir agir ainsi, Diphilos étouffait de jalousie. Même la nuit, n'est-ce pas ? tu as refusé de coucher avec lui ; tu l'as laissé pleurer et tu t'es couchée seule sur un lit voisin, en chantant pour le vexer.

2.– PHILINNA. —

Ce qu'il a fait, lui, ma mère, il ne te l'a pas raconté. Autrement, tu ne prendrais pas la défense d'un homme qui m'a insultée comme il a fait. Il m'a plantée là pour causer avec Thaïs, la maîtresse de Lamprias, qui n'était pas encore arrivé. Il a vu que j'étais fâchée et que je lui faisais signe de cesser. Alors il a pris Thaïs par le bout de l'oreille, lui a courbé la nuque et donné des baisers si appuyés qu'il a eu bien de la peine à en détacher ses lèvres. Je me suis mise à pleurer ; il n'a fait qu'en rire et a parlé longuement à l'oreille de Thaïs, contre moi certainement, et Thaïs souriait en me regardant. Enfin quand ils virent entrer Lamprias et qu'ils furent rassasiés de baisers réciproques, moi j'allai m'asseoir à côté de Diphilos, afin de ne lui donner à ce propos aucun prétexte pour me faire des reproches. Puis Thaïs, s'étant levée, dansa la première, en découvrant ses chevilles très haut, comme si elle était la seule à avoir de belles jambes. Quand elle eut fini, Lamprias garda le silence et ne dit mot ; mais Diphilos porta aux nues la grâce de ses attitudes et de sa danse, la justesse de ses pas accordés avec la cithare, la beauté de ses chevilles et mille autres choses. On eût pu croire qu'il admirait la Sosandra de Calamis, et non pas la Thaïs dont tu connais les formes pour l'avoir vue au bain avec nous. Et aussitôt elle me lance des insinuations moqueuses. « Si certaine personne, dit-elle, n'a pas honte de ses jambes grêles, elle se lèvera, elle aussi, et dansera. » Que te dirai-je, mère ? Je me suis levée et j'ai dansé. Que devais-je faire ? Fallait-il endurer l'avanie et justifier la raillerie de Thaïs et la laisser régner en souveraine dans le banquet ?